

Лаврушина Олена Сергіївна
студентка юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

Науковий керівник:
Гавриш Олег Степанович
викладач кафедри економічної
та інформаційної безпеки

ЕЛЕКТРОННИЙ ЦИФРОВИЙ ПІДПИС: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

З розвитком світових технологій, окрім «живого» підпису, виник і електронний підпис, який став обов'язковим реквізит електронного документа, що дозволяє ідентифікувати його автора.

Електронно-цифровий підпис — це данні, які отримані за допомогою криптографічного перетворення вмісту електронного документа, що дає змогу підтвердити цілісність документа й ідентифікувати особу, котра підписала цей документ.[2] Якщо простіше, то ЕЦП — це певний перелік цифр та знаків, зашифрованих у спеціальному коді.

Метою даної статті є розгляд переваг та недоліків використання та регулювання законодавством України електронного цифрового підпису (ЕЦП).

Питаннями проблем електронного документообігу, юридичної обґрунтованості електронних документів, захисту електронних документів займалися такі вчені, як Бутинець Ф.Ф., Завгородній В.П., Коцупатрий М.М., Кропивко М.Ф., Івахненко С.В. тощо.

Думки стосовно ЕЦП розділяються: прихильники даного підпису, стверджують, що він покликаний узаконити правочини здійснені на відстані, чим значно зекономити час і обсяг паперової документації, інші ж твердо стоять на думці, що власноручний підпис неможливо замінити жодним аналогом.

Перший нормативний акт щодо ЕЦП прийнято в Україні у 2002 р. — це стандарт ДСТУ 4145-2002 "Інформаційні технології. Криптографічний захист інформації. Цифровий підпис, що ґрунтується на еліптичних кривих. Формування та перевіряння". Згодом в Україні прийнято закони: "Про електронні документи та електронний документообіг" та "Про електронний цифровий підпис". Згідно з чим, ЕЦП за правовим статусом прирівнюється до власноручного підпису або до «мокрої» печатки у разі, якщо: електронний цифровий підпис підтверджено з використанням посиленого сертифіката ключа за допомогою надійних засобів цифрового підпису; під час перевірки використовувався посилений сертифікат ключа, чинний на момент накладення електронного цифрового підпису; особистий ключ підписувача відповідає відкритому ключу, зазначеному у сертифікаті, який виданий в Україні.[2]

Підробка ЕЦП зводиться до нуля, засоби, які використовуються для роботи, проходять експертизу та сертифікацію в Департаменті спеціальних

телекомунікацій системи СБУ, що гарантує неможливість умисного злону та підробки ЕЦП. [1]

Електронний цифровий підпис широко використовується в господарському обороті. На сьогодні банки України ефективно використовують ЕЦП для здійснення операцій шляхом пересилки банківських електронних документів по корпоративних та інших телекомунікаційних мережах. Закони України прирівнюють за юридичною силою електронні документи, підписані ЕЦП, до документів за власноручним підписом або печаткою, це дозволяє здійснювати юридично значущі дії шляхом електронного документообігу. Це одна з переваг впровадження ЕЦП, оскільки даний різновид електронного підпису використовується багатьма розвиненими країнами світу і це значно скорочує об'єм паперової роботи та пришвидшує результат.

Проте є вагомий мінус, законодавство України передбачає декілька умов, за яких ЕЦП може прирівнюватись до власноручного, усі вони вимагають посиленого сертифіката, який міжнародним законодавством не визначений. З цього випливає, що при використанні ЕЦП для здійснення правочинів між юридичними чи фізичними особами, в яких одна сторона знаходиться за межами України, будуть виникати розбіжності, оскільки такий підпис зберігається на окремому носії (наприклад, на флеш-карті), його можна загубити, викрасти та відповідно зробити певні дії на користь третіх осіб без реальної згоди особи, на відміну від підпису, який здійснюється власноручно і є невідокремленим від людини.

Отже, електронний цифровий підпис спрямований на спрощення та прискорення документообігу між суб'єктами господарювання, що, в свою чергу, має зміцнити конкурентоспроможність вітчизняних підприємств. В Україні існує законодавча база ЕЦП, створена Національна система електронного цифрового підпису та функціонують органи, які надають користувачам послуги ЕЦП. Електронний документ має більше переваг, ніж недоліків. У розбудові системи електронних платежів та електронної торгівлі Україна не може обійтися без цього, тому що ця система дозволяє звільнити масу дорогоцінного часу, який працівники різних організацій витрачають на зволікання з паперами. Проте на нашу думку, потрібно узгодити норми українського та міжнародного законодавства щодо надання ЕЦП такої ж юридичної сили, як у власноручного підпису.

1. Закон України “Про електронні документи та електронний документообіг” № 851-IV від 22.05.2003 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=851-15>

2. Закон України “Про електронний цифровий підпис” № 852-IV від 22.05.2003 [Електронний ресурс] / Офіційний сайт Верховної ради України. — Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=852-15>